

ΔΙΟΝΥΣΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ο ΡΙΤΣΟΣ

ΔΙΑΒΑΖΕΙ

ΡΙΤΣΟ, Ι

XDL 857

Ο ΡΙΤΣΟΣ ΔΙΑΒΑΖΕΙ ΡΙΤΣΟ, Ι

Α' Πλευρά: Η ΣΟΝΑΤΑ ΤΟΥ ΣΕΛΗΝΟΦΩΤΟΣ (1956)

'Η ΜΑΡΙΑ ΧΑΙΡΟΓΙΩΡΓΟΥ-ΣΙΓΑΡΑ παίζει το 1ο Μέρος (Adagio Sostenuto) της ΣΟΝΑΤΑΣ ΤΟΥ ΣΕΛΗΝΟΦΩΤΟΣ, op. 27, αρ. 2, του ΒΕΕΤΗΟΒΕΝ.

Β' Πλευρά: 'Από τις ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ (1963)

Προοπτική, Πέτρες, Προσωπικός χώρος, Διαβαθμίσεις αίσθησης, Πρόπλασμα, Σχεδόν ταχυδακτυλουργός, 'Ανάμνηση, Το άλλοθι, 'Ο ύπνοβάτης και ο άλλος, Χρησμός, Κάτω απ' τη λήθη, 'Ο κουβάς, Καθυστέρηση, 'Επίγνωση, Σταχτί και άσπρο, 'Ο τρελλός, 'Ο Πολυέλιος, Κολυμβητής, 'Ένα δέντρο, 'Ιδια δροσερότητα, Χτυπήματα, 'Ός το ημέρωμα, 'Αρχαίο θέατρο.

Συνοδεία κithάρας, ΒΑΣΙΑΗΣ ΤΕΝΙΔΗΣ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ

'Ο Γιάννης Ρίτσος γεννήθηκε την 1η Μαΐου 1909 στη Μονεμβασία. 'Εκει τέλειωσε το Δημοτικό και το 'Ελληνικό σχολείο: το Γυμνάσιο στο Γύθειο. Τό 1926 εγκαταστάθηκε στην 'Αθήνα. 'Απ' τα παιδικά του χρόνια δείχνει ξεχωρη κλίση στην ποίηση, στη ζωγραφική, στη μουσική. 'Απ' τó 1917 δοκιμάζει νά γράφει στίχους. 'Εκτοτε, δέ θά πάψει ν' ασχολείται με την ποίηση.

Τό 1934 παρουσιάζει την πρώτη του ποιητική συλλογή «Τρακτέρ». Μετά, κατά χρονολογική σειρά, τὰ ἐξῆς ἔργα: «Πυραμίδες» 1935 (γι' αὐτὲς μίλησε με πολλή ἀγάπη ὁ Παλαμᾶς σὲ δύο συνεντεύξεις του), «'Επιτάφιος» 1936 (ἐπὶ 4ης Ἀγούστου, κατασχέθηκαν τὰ τελευταία ἀντίτυπα καὶ κήκκαν στὶς Στῆλες τοῦ 'Ολυμπίου Διός), «Τὸ τραγούδι τῆς ἀδελφῆς μου» (ὁ Παλαμᾶς τοῦ ἀφιέρωσε ἕνα ποίημα μοναδικῆς γενναιοφροσύνης), «'Εαρινὴ συμφωνία» 1938, «Τὸ ἔμβλημα τοῦ ὠκεανοῦ» 1940, «Παλιὰ μαζούρα σὲ ρυθμὸ βροχῆς» 1943, «Δοκιμασία» 1943 (ἡ γερμανικὴ λογοκρισία διέγραψε τὸ τελευταῖο ποίημα «Παραμονὲς ἡλίου», πού, τοποθετήθηκε ὕστερα ἀπὸ ἔντεκα χρόνια, πρῶτο στὴν «'Α-γρύπνια»), «'Ο σύντροφός μας» 1945.

'Απ' τὸ 1948 ὡς τὸ 1952, ὁ Ρίτσος ἐξορίζεται στὴ Λήμνο, στὴ Μακρόνησο, στὸν 'Αη-Στράτη. Μετά συνεχίζεται ἡ ἐκδοσιμὴ τῶν ἔργων του: «'Ο ἄνθρωπος μετὸ γαυροφάλλο» 1952, «'Αργόπνια» 1954, «Πρωῖνὸ ἄστρο» 1955, «'Η σονάτα τοῦ σεληνόφωτος» 1956 (Α' Κρατικὸ Βραβεῖο Ποίησης), «Χρονικὸ» 1957, «'Αποχαιρετισμὸς» 1957, «'Υδρία» 1957, «Χειμερινὴ διαύγεια» 1957, «Πέτρονος χρόνος» (Μακρονησιώτικα) 1957, «'Οἱ γειτονιὲς τοῦ κόσμου» 1957, «'Οταν ἔρχεται ὁ Ξένος» 1958, «'Ανιδότατη πολιτεία» 1958, «'Η ἀρχιτεκτονικὴ τῶν δέντρων» 1958, «Πέρα ἀπ' τὸν ἴσκιον τῶν κυπαρισσιῶν» (Θέατρο) 1958, «'Οἱ γερόντισσες κ' ἡ θάλασσα» 1959, «Μιὰ γυναίκα πλάι στὴ θάλασσα» (Θέατρο) 1959, «Τὸ παράθυρο» 1960, «'Η γέφυρα» 1960, «'Ο Μαῦρος 'Αγιος» 1961, «Ποιήματα» (Α' Τόμος) 1961, «Ποιήματα» (Β' Τόμος) 1961, «Τὸ νεκρὸ σπῆτι» 1962, «Κάτω ἀπ' τὸν ἴσκιον τοῦ βουνοῦ» 1962, «Τὸ δέντρο τῆς φυλακῆς καὶ οἱ γυναῖκες» 1963, «Μαρτυρίες» (Α' σειρά) 1963, «12 ποιήματα γιὰ τὸν Καβάφη» 1963, «Ποιήματα» (Γ' Τόμος) 1964, «Παιχνίδια τ' οὐρανοῦ καὶ τοῦ νεροῦ» 1964, «Φιλοκτήτης» 1965, «Ρωμιοσύνη» 1966, «'Ορέστης» 1966, «Μαρτυρίες» (Β' σειρά) 1966.

Μὲ τὸ ἔργο τοῦ Ρίτσου ἔχουν ἀσχοληθεῖ πολλοὶ 'Ελληνοὶ ποιητὲς καὶ κριτικοί, καθὼς καὶ ξένοι στὶς διάφορες χώρες ὅπου ἔχουν μεταφραστεῖ πολλὰ ἔργα του.

Τό 1938, ὁ Παλαμᾶς ἔγραφε γιὰ τὸ Ρίτσο:

«...Θαύμασα καὶ κήρυξα τὴν πρωτοφανῆ δεξιότην του (τοῦ Ρίτσου), ἀκούραστον στὸ στίχο καὶ τὴ μεγαλωσὴν του στὴν ποίηση. Τὰ καλλιτεχνικά μας γράμματα, παρ' ὅλα τοὺς τὰ σταθερὰ κάποτε καὶ δυνατὸ τὸς κάπου γνωρισματα, πρώτη φορὰ βρίσκουν χορευτὴ ἔτσι δυνατὸ καὶ τολμηρὸ. 'Η τέχνη, ὅσο κι ἂν δυναμώη προβαίνοντας γερῆ, ἀπὸ τὰ νιάτα φαίνεται. Κι ὁ ποιητὴς, ὅσα ἐμπόδια κι ἂν τοῦ φέρουν πάντα οἱ ἐρασιτέχνες κ' οἱ σοφολογιώτατοι, πάντα δειχνεται στὸ δρόμο του, ἤσυχαι ἢ ὀρμητικά, δαμαστές. Τὸ Ρίτσο, δίχως νὰ προσμείνω, ἀπὸ τὰ νέα χρόνια του τὸν ἐχαιρέτησα:

Τὸ ποίημά σου τὸ πικρὸ, τὸ ζοῦν ἰχῶρ κ' αἰθέρας,
καθάριος ὄρθρος τῆς αὐγῆς, μηνάει τὸ φῶς τῆς μέρας.
Σὲ μιὰ φρικίαση τραγικὴ χαμογελάει μιὰς πλάσης
ρυθμὸς. Παραμερίζουμε, ποιητῆ, γιὰ νὰ περάσης.
(«'Ελεύθερον Βῆμα», 26 'Ιουνίου 1938)

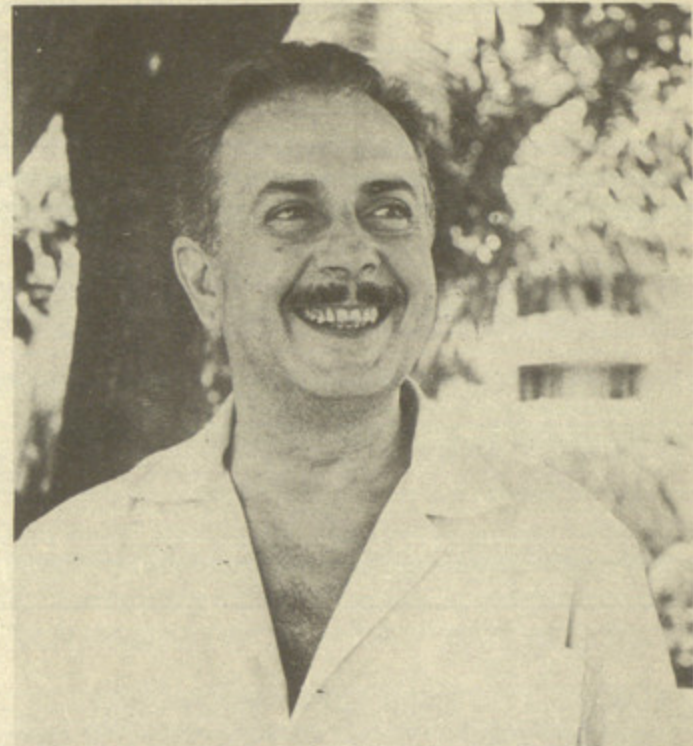
Τό 1957, εἰκοσι περίπου χρόνια ἀργότερα, ἔτσι χαιρέτησε ὁ 'Αραγκὸν τὴ «Σονάτα τοῦ σεληνόφωτος» ἀπ' τὸ γαλλικὸ περιοδικὸ «Les Lettres Francaises»:

«...Πρέπει νὰ τὸν χαιρετίσουμε καὶ νὰ ποῦμε πολὺ μεγαλόφωνα πῶς (ὁ Ρίτσος) εἶναι ἕνας ἀπ' τοὺς πιὸ μεγάλους, τοὺς πιὸ ἰδιότυπους ποιητὲς τῆς ἐποχῆς μας. 'Όσο γιὰ μένα, τίποτε ἀπὸ πολλὸ καιρὸ δὲ μοῦ εἶχε δώσει, ὅπως μοῦ δώσει τὸ τραγούδι αὐτὸ («'Η σονάτα τοῦ σεληνόφωτος»), τὸ βίαιο τράνταγμα τῆς με-

γαλοφυίας. Ξέρω: 'Η λέξη αὐτὴ δὲν προφέρεται ἢ τουλάχιστον δὲν πρέπει νὰ γράφεται. 'Όμως ἐδῶ δὲ μπορῶ νὰ κάνω τίποτε. Δὲν τὴν ἀποσύρω...»

(Aragon: «Pour saluer Ritsos». «Les Lettres Francaises», No 660-28 Φεβρουαρίου-6 Μαρτίου 1957)

'Η ἴδια γαλλικὴ ἐπιθεώρηση, πού διευθύνεται ἀπ' τὸν 'Αραγκὸν, δημο-

σιεόντας μιὰ σειρά ἀπ' τὶς «Μαρτυρίες» τοῦ Ρίτσου, τίς παρουσίασε μ' αὐτὸ τὸ προλογικὸ σημεῖωμα:

«'Εἶναι τιμὴ γιὰ τίς «Lettres Francaises» πού συντελέσανε στὸ νὰ γνωριστοῦν καὶ ν' ἀγαπηθοῦν στὴ Γαλλία πολλοὶ μεγάλοι ποιητὲς τοῦ ἀπέραντου κόσμου. Κι ὁ Pablo Neruda, ὁ Nezval κι ὁ Nazim Hikmet, κι ὁ Walter Læwensfels, κι ὁ Nicolas Guillen... Μέσα σ' αὐτὸ τὸν ἀστερισμὸ λάμπει πολὺ ἰδιότυπα ὁ 'Ελληνας ποιητὴς Γιάννης Ρίτσος, πού οἱ ἀναγνώστες μας διάβασαν ἐδῶ δύο μεγάλα ποιήματά του, καὶ πού μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ τοῦ συμπαρασταθοῦμε ὅταν φαίνόταν νὰ τὸν ἀπειλεῖ ἡ ἑλληνικὴ τραγωδία, τῆς ὁποίας εἶναι ὁ σύγχρονος κορυφαῖος. Θεωρήσαμε ἐπιθυμητὸ νὰ δώσουμε στοὺς ἀναγνώστες μας μιὰ σειρά ἀπὸ συντομότερα ποιήματά του, παρμένα ἀπὸ 'να σύνολο τιτλοφορούμενο «Μαρτυρίες», γιὰ νὰ γνωρίσουν καλύτερα αὐτὸν τὸν ποιητὴ πού εἶναι τόσο βαθιὰ βυθισμένος στὴν πραγματικότητα τῆς χώρας του ὥστε ἡ πραγματικότητα αὐτὴ νὰ παίρνει ἕναν τόνο μυστηρίου. Μᾶς εἶταν δύσκολο νὰ παραλείψουμε αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο τὸ ποίημα πού εἶταν σὰν μιὰ ἀκόμη πινελιά σ' αὐτὸ τὸ μαῦρο καὶ λαμπρὸ τοπίο, χρησιμὴ ὅπως ἡ σκιά στὸ φῶς. 'Ας μᾶς συγχωρεθεῖ πού δίνουμε ἐδῶ αὐτὴ τὴ Νίκη ἀκρωτηριασμένη, ἀπ' ὅπου μπορεῖ νὰ λείπουν τὸ κεφάλι καὶ τὰ χέρια, ὅπως σὲ μιὰ καινούργια Νίκη τῆς Σαμοθράκης, μὰ πού ἔχει τὰ φτερά».

(«Les Lettres Francaises», No 733-31 'Ιουλίου-6 Αὐγούστου 1958)